

A NAGY ADY UTOLSÓ BARÁTJA — és a kis Ady nagyapja

A bizarrnak tűnő cím való tényekről beszél. Van a világon egy kisfiú, akit nagyapja hatalmas költő-barátjáról Adynak neveztek el Amerika egy távoli államában, Oregonban. A kisfiú édesapja, aki tízéves korában került Franciaországba, majd az Egyesült Államokba, sose szakadt el egészen az óhazától. Párizsban érettségizett, de itthon és Németországban végzett kutatásai alapján írta meg a Hitler és Horthy kapcsolatával foglalkozó disszertációját. Most kelet-európai történelmet tanít Portlandban, az állami egyetemen.

A fiatal professzor, Mario Fenyő az új magyar irodalmat forradalmasító Nyugat-folyóirat egyik alapító-szerkesztőjének és élharcosának, Fenyő Miksának legkisebb fia. Ő már nem ismerte a költőt, de tudja, hogy a „Zúg-zeng a jégcimbalom” című versét Gyuri bátyjához írta. Ady-rajongása apai örökség. Ennek köszönheti legkedvesebb nevét kisfia, Jean Pierre Ady, Fenyő Miska egyetlen unokája is. Három éves se volt a gyerek, amikor hallva, hogy a nagyapja dolgozószobájában függő Csinszka képről azt mondja nagyamamája: „Ez Ady felesége”, meglepetten és öntudatosan mutatott magára: „I am Ady” (Én vagyok Ady). Már akkor is büszke volt erre a névre, pedig még nem is sejtette, hogy egy nagy Adyról nevezték el így, akinek cso-

dálatos verseit csak később fogja megérteni. Talán magyarul is...

A kis Ady most először jár Magyarországon és július 23-án, a kilencvenharmadik évében járó nagyapa társaságában ünnepelte ötödik születésnapját. Mert a második évtizede New Yorkban élő Fenyő Miksa, Ady szöszerint is „legközelebbi” kortársa — mindketten

Fenyő Miksa

1877 végén születtek — és utolsó élő barátja most is hazátogatott. Az utolsó nyolc évben ötször. Mint ő mondja, szentimentális okokból, amiket mérlegelni sem lehet.

Fiatalságát nyomon követő hosszú sétákhoz már nincs elég ereje. A múltba tűnt barátoknak csak az emlékét lehet már felidézni, de jó végignézni a Duna-parton, átkocsizni a városon, leülni a Gundelben, és elbeszélgetni azokkal, akik felkeresik.

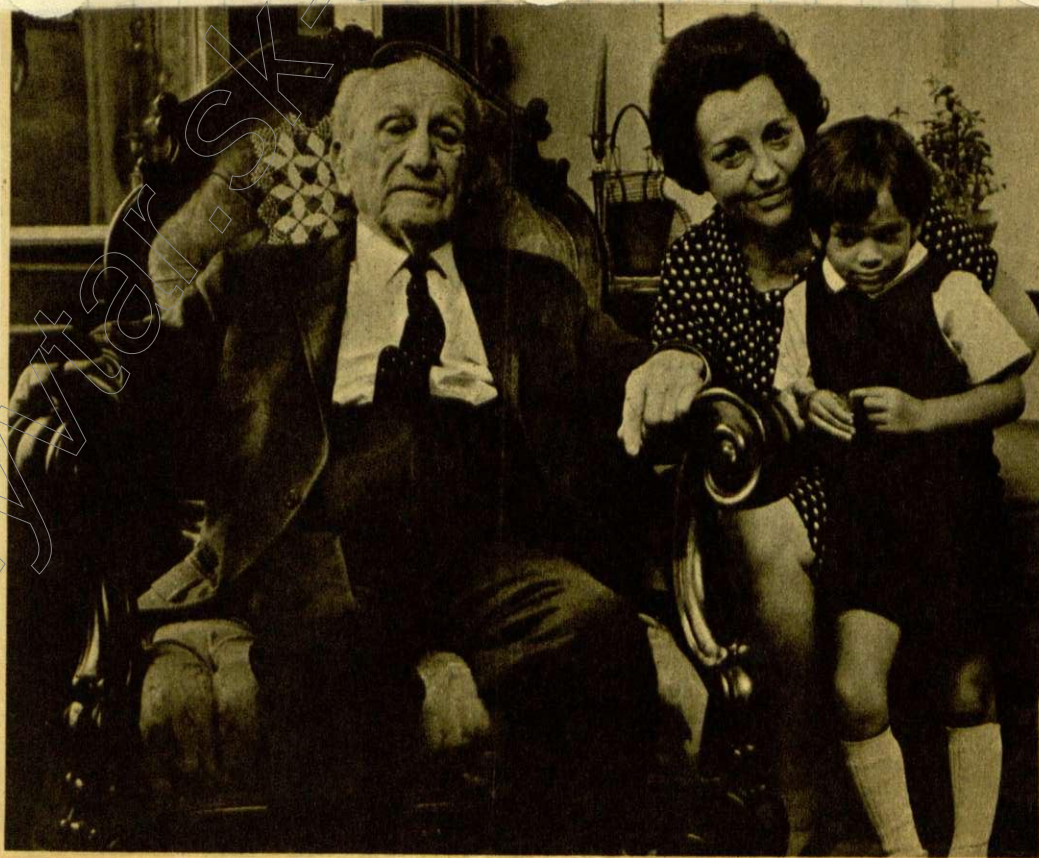
Sokan látogatnak el hozzá, mert Fenyő, akit Ady „legokosabb barátjának” nevezett, ma is derűs bölcsességgel, szellemesen, néha kis maliciával beszél a világ dolgairól és magáról is.

— Szellemi képességemből már csak annyi maradt — mondja —, hogy sikerül elhítenem a hinni akarókkal: nem csökken...

Az új magyar irodalomra fordítva a szót, megtudjuk, hogy — ha rendszertelenül is — állandóan figyelemmel kíséri, s olykor ír is egy-egy képviselőjéről.

— Néha úgy érzem, már eleget olvastam — közli elgondolkozva.

Családi együttes

(II). Novotta Ferenc felv.)

Többnyire a régi Nyugatot lapozgatja, amelynek teljes sorozatát „Feljegyzések a Nyugatról és környékéről” című könyvének megjelenése után küldte el New York-i címére a Magyarok Világkövetsége. (Mert a könyvben az volt olvasható, hogy segédeszközök híján, csupán az emlékezetére utalva kellett megírnia.)

Az utolsó évtizedben másik nagy szerelméről, Itáliáról is megjelent egy könyve: „Ami kimaradt az Odisszeából” címmel, amit azért választott, mert azokat a tájakat és városokat írja le benne, amelyeket Odisszeus az istenek titokzatos intelmére elkerült.

Mindkét könyv elővételben fogyott el, de az előfizetési felhívásra beérkezett pénz csak a készkiadásokat fedezte, írói honoráriumra nem jutott belőle.

— Tavaly történt — meséli anekdotázó kedvvel —, hogy felkeresett egy 93 éves emigráns, végre valaki, akit bátyámnak nevezhettem, és megkért, fordítsam angolra világraszóló felfedezéséről szóló könyvét, amelyben megírja, hogyan lehet megvalósítani az örök békét. Amikor közöltem vele, hogy írni én se tudok angolul, elszomorodott, mert művét el akarta juttatni az Egyesült Államok elnökének. Megnyugtattam, elküldheti magyarul is, majd kap érte egy szép köszönőlevelet. „De én pénzt akartam!” — mondta kétségbeesve. Ezzel a kis történettel próbáltam megvigasztalni: „Egy jámbor öreg kisbabát talál reggel a küszöbén. Este ágyba fekteti a kislányt és isten segítségével könyörög, hogy felnevel-

hesse. Másnap reggel, amikor nagy mellű, felnőtt lányt talál a bébi helyén, újból nekifoháskodik: Istenem, ha már csodát tettél, miért nem pénzt adtál?!...”

— Soha nem voltam olyan gazdag, mint gondolták — emlékezik vissza derűs mosollyal. — Csak úgy éltem, úgy laktam és úgy utaztam, mintha legalább annyi megtakarított pénzem volna, mint adósságom. Pedig soha nem volt betétkönyvem és részvényem is csak egyféle: Nyugat-részvény. De az semmit nem „hozott”, csak vitt...

Egykori jó módjának tovatűnte nem bántja, de ma sem tud belenyugodni, hogy kincsesládája, amelyben a Nyugat harcainak emlékeit, Ady száz levelét s a nyugatosok kéziratait őrizte, két évtizeddel ezelőtt nyomtalanul eltűnt a Párizsból New Yorkba vezető úton. Mert élete legszebb, legmaradandóbb élményei a Nyugathoz fűződnek. Azokhoz a heves irodalmi harcokhoz, amelyeket az öreg Ignóttal, Osváttal és Hatványval együtt vívott a sokszor szertelen, de nagyon tehetséges írónak, akik, élükön Ady Endrével és Móríc Zsigmonddal, hivatásuknak érezték, hogy újáteremtsék az epigonizmusba és középszerűségbe fulladt magyar irodalmat.

Fenyő Miksa, akit Móríc a Nyugat „szilárd alapjának” és „biztosító szelepének” tartott, ma is arra a legbüszkébb, hogy sikerült elsimítania a Nyugaton belül felmerülő ellentéteket s így jó része volt benne, hogy a küzdelem az új irányzat és Ady vitathatatlan győzelmével végződött.

Dr. Farkas Lujza

